

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
(найменування центрального органу управління освітою, власника)

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОСНОВ ЗДОРОВ'Я

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

підготовки бакалаврів
(назва рівня вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень))

напряму _____
(код і назва напряму)

спеціальності 016 Спеціальна освіта
(код і назва спеціальності)

(шифр за ОПП _____)

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Запорізький національний технічний університет
(повне найменування вищого навчального закладу)

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: кандидат мед наук, доцент кафедри спеціальної освіти та реабілі
Шевченко І.М.

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою інституту, факультету, методичною радою

“28” серпня 2016 року, протокол № 1

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Методика навчання основ здоров'я» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів
(назва освітнього ступеня, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності 016 Спеціальна освіта

Предметом вивчення навчальної дисципліни є знайомство студентів із сучасними теоретичними уявленнями та практичними досягненнями в галузі збереження та укріплення здоров'я.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна пов'язана з вивченням наступних основних дисциплін, а саме «Анатомія», «Фізіологія», «Валеологія», «Вступ до спеціальності», «Спортивні морфологія», «Педагогіка», «Психологія».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Теоретичні основи методики викладання основ здоров'я та формування мотивації до здорового способу життя.
2. Методи навчання основ здоров'я.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Методика навчання основ здоров'я» є формування психолого-педагогічної компетентності майбутнього вчителя основ здоров'я у викладанні в навчальних закладах предметів і факультативних курсів профілактичного спрямування, організації позакласної та позашкільної діяльності з метою формування у дітей і молоді мотивації до здорового і продуктивного способу життя.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Методика навчання основ здоров'я» є розробка і реалізація уявлень про сутність здоров'я, побудова діагностичних моделей і методів його оцінки, а також прогнозування. Кількісна оцінка рівня здоров'я практично здорової людини, його прогнозування, характеристики образу і якості його життя; розробка на цій основі систем скринінгу і моніторингу за станом здоров'я індивіда, формування індивідуальних оздоровчих програм. Формування "психології" здоров'я, мотивації до корекції способу життя індивідом з метою зміцнення здоров'я. Реалізація індивідуальних оздоровчих програм, первинна та вторинна профілактика захворювань, оцінка ефективності оздоровчих заходів.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- сучасну концепцію здоров'я, безпеки і розвитку;
- актуальні потреби, інтереси й вікові можливості учнів;
- принципи освіти на основах набуття життєвих навичок;
- перелік найважливіших життєвих навичок;
- структуру і зміст навчальної програми з основ здоров'я;
- методи моніторингу й оцінки профілактичних курсів і програм.
- основи діагностики фізичного та психічного здоров'я людини, його прогнозування;
- основи формування здоров'я людини в онтогенезі;
- основи збереження здоров'я людини та збільшення його резервів.

вміти:

- складати індивідуальну карту здоров'я;
- оцінювати психотип та соціотип людини, рівень його психічної активності;
- складати прогноз індивідуального здоров'я на основі комплексного обстеження;
- здійснювати прогнозування «критичних періодів» у стані здоров'я і можливості кризисних ситуацій, означення біоритмів людини;

- оцінювати психотип людини та його схильність до хвороб;
- здійснювати оцінку стану здоров'я альтернативними методами;
- скласти індивідуальну програму оздоровлення;
- визначати рівень фізичного стану людини, яка починає оздоровче фізичне тренування;
- оцінювати щоденник самоконтролю та провести лікарський контроль фізкультурника;
- скласти індивідуальні рухові програми;
- скласти індивідуальні програми харчування.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години 3 кредитів ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи методики викладання основ здоров'я та формування мотивації до здорового способу життя.

Теоретичні основи превентивної освіти. Мета і завдання превентивної освіти. Міжнародний досвід навчання здоров'я та безпеки життєдіяльності. Трикомпонентна модель конструктивної профілактики (первинна, вторинна, третинна профілактика). Специфіка методів і технологій навчання, спрямованих на формування свідомої мотивації до здорового способу життя й набуття навичок збереження, зміцнення й формування здоров'я. Огляд міжнародної політики щодо збереження здоров'я дітей і молоді. Біосоціальний характер формування особистості. Огляд теорій розвитку особистості (Е. Еріксон, Ж. Піаже). Вікова періодизація розвитку особистості та її роль у формуванні змісту профілактичної освіти на різних етапах навчання. Формування культури здоров'я особистості як навчально-виховний процес. Базові людські потреби, їхній вплив на поведінку людини. Поняття загальнолюдських цінностей та їх зв'язок з правами людини. Етапи формування системи цінностей. Чинники, що впливають на формування цінностей підростаючого покоління. Роль ціннісноорієнтованих підходів до викладання предметів профілактичного спрямування.

Змістовий модуль 2. Методи навчання основ здоров'я.

Особистісно-орієнтований підхід в організації навчального процесу. Педагогіка співробітництва і розвиваючого навчання (за Л. С. Виготським). Сфера застосування традиційних методів навчання (словесних, наочних, практичних, контролю і самоконтролю, самостійної роботи). Інноваційні методи навчання здоров'ю. Поняття соціально-психологічних компетентностей (життєвих навичок). ООЖН – освіта на основі набуття життєвих навичок. Значення інтерактивних педагогічних технологій для формування соціально-психологічних компетентностей та посилення мотивації учнів до здорового способу життя. Методи активізації навчально-пізнавальної діяльності: інсценування, рольові ігри, аналіз ситуацій, мозковий штурм, дебати тощо. Тренінг як форма організації групового навчання. Мета і завдання тренінгу. Структура тренінгу. Проблемні ситуації при роботі з групою та шляхи їх вирішення. Навички тренера: організації дискусії, отримання зворотного зв'язку тощо. Методи роботи зі складними учасниками. Галузевий стандарт вищої освіти зі спеціальності «Здоров'я людини». Створення сприятливих умов для ефективного викладання профілактичних дисциплін у навчальному закладі. Принципи FRESH (концентрація ресурсів на дієвості програм здоров'я в школі). Гендерний аспект профілактичної роботи.

3. Рекомендована література

Основна література

1. Програма з предмету «основи здоров'я» для 1–4 класу загальноосвітніх навчальних закладів [Електронний ресурс] / Т. Є. Бойченко, Т. В. Воронцова, С. В. Гозак та ін. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/materials/program/8793>
2. Програма з предмету «основи здоров'я» для 1–4 класу загальноосвітніх навчальних закладів / Т. Є. Бойченко, Т. В. Воронцова, О. Л. Москаленко та ін.
3. Воронцова Т. В. Основи здоров'я : підручник для 5-го кл. загальноосв. навч. закл. / Т. В.

- Воронцова, В. С. Пономаренко. - К. : Алатон, 2005. – 176 с.
4. Воронцова Т. В. Основи здоров'я : зошит-практикум для 5-го кл. загальноосв. навч. закл. / Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко. – К. : Алатон, 2005. – 72 с.
5. Воронцова Т. В. Основи здоров'я. 5 клас : [посібник для вчителя] / Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко. - К.: Алатон, 2006. – 264 с.
6. Основи здоров'я. 9 клас: методика, тематичний план, тестові завдання для оцінювання навчальних досягнень учнів / Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко, К. М. Симонова, К. В. Венжега. – К. : Алатон, 2011. – 88 с.
7. Концепція навчання здорового способу життя на засадах розвитку навичок : [інформ. зб. з життєвих навичок] / [авт.-упоряд. Марі-Ноель Бело]. – К. : Генеза, 2005. – 80 с.
8. Приклади вправ для виконання учнями на уроках з «Основ здоров'я» : [інформ. зб. з життєвих навичок] / [авт.-упоряд. Марі-Ноель Бело]. – К. : Генеза, 2005. – 68 с.
9. Рівень поширення і тенденції вживання тютюну, алкогольних напоїв, наркотичних речовин серед учнівської молоді України: 2011 / [О. М. Балакірева, Т. В. Бондар, Ю. П. Галіч та ін.]. – К. : ТОВ ВПК «ОБНОВА», 2011. – 176 с.
10. Розвиток партнерства. Формування мотивації до ведення мотивації здорового способу життя серед молоді: Практ. поради та приклади : [інформ. зб. з життєвих навичок] / [авт.-упоряд. Марі-Ноель Бело]. – К.: Генеза, 2005. – 48 с.

Додаткова література

1. Батькам – про валеологію : посібник для батьків старшокласників / [Бойченко Т., Колотій Н., Царенко А., Жеребецький Ю. та ін.] – К. : [б. в.], 2000. – 152 с.
2. Навчання здоровому способу життя на засадах розвитку навичок через систему шкільної освіти: оцінка ситуації / [Балакірева О. М., Ващенко Л. С., Сакович О. Т. та ін.] – К. : Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2004. – 108 с.
3. Основи здоров'я : підруч. для 1-го кл. загальноосв. навч. закл. / І. Д. Бех, Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко, С. В. Страшко – К. : Алатон, 2012. – 136 с.
4. Основи здоров'я. 1 клас : [посібник для вчителя] / Т. В. Воронцова, В. С. Пономаренко, Л. В. Сашенко, В. А. Савченко. - К. : Алатон, 2012. – 128 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання екзамен

- 5. Засоби діагностики успішності навчання комплекти питань до практичних занять, завдання до контрольної роботи, теми індивідуальних завдань.**